

A Koppány-menti rétek (HUDD20028) Natura 2000 terület fenntartási terve

A terv készítésében részt vettek:

Bauer Norbert
Coronilla Bt, élőhelytérkép

Görföl Tamás
TMTA

Ács Lászlóné, Dombi Imre, Havasi Ildikó, Kováts László, Gáborik Ákos
Márkus András
DDNPI



Összeállította:
Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

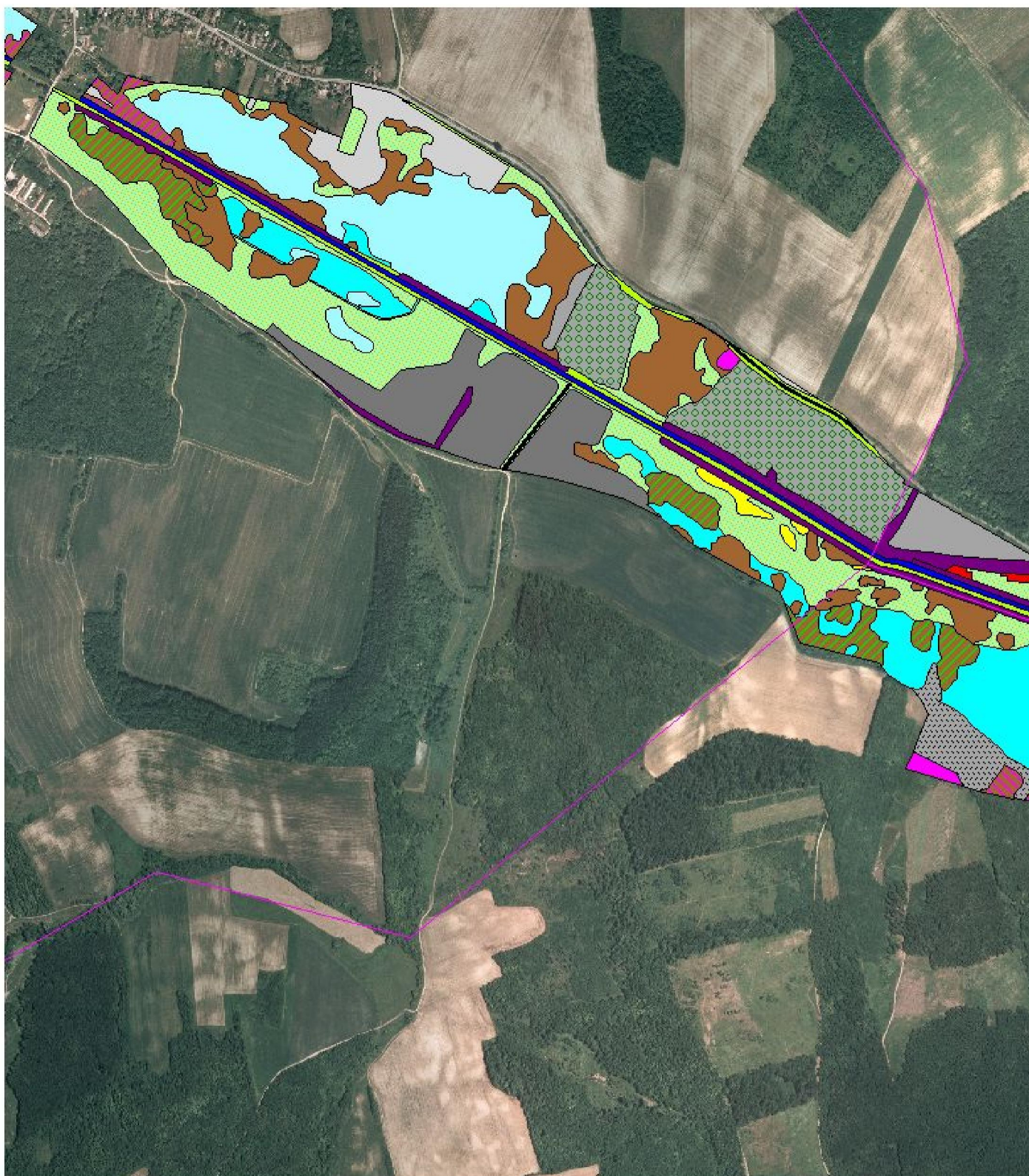


2014
DDNPI

Tartalomjegyzék

1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek	5
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
1.7.1. Elfogadott érvényes természetvédelmi kezelési terv az érintett védett természeti területre	6
1.7.2. Településrendezési eszközök	6
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	7
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	7
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	7
1.7.6. Vízyűjtő gazdálkodási terv	7
1.7.7. Világörökségi kezelési terv vagy tervezet	8
1.7.8. Egyéb tervek	8
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	9
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	9
3.2. Kezelési javaslatok	10
3.2.1. Élőhelyek kezelése	12
3.2.1.1. Mezőgazdálkodás	12
3.2.1.1.1. Gyep területek kezelése	12
3.2.1.1.2. Szántó területek kezelése	17
3.2.1.1.3. Vizes területek kezelése	19
3.2.1.2. Erdőgazdálkodás	20
3.2.1.3. Vadgazdálkodás	27
3.2.1.4. Vízgazdálkodás	28
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	29
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	29
3.2.4. Kutatás, monitorozás	29
3.2.5. Mellékletek	29
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében	31
3.3.1. Agrártámogatások	31
3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer Alapvetően az egységes területalapú támogatások (22/2010. (III.16.) FVM rendelet) és azon felül a mező- és erdőgazdálkodás során, a kötelező előírások miatt igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetések, illetve a környezet- és természetvédelmi célú, önkéntesen vállalt mező- és erdőgazdálkodási támogatások tartoznak ide.	31
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	32
3.3.2. Pályázati források	32
3.3.3. Egyéb	33
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	33
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	33
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	33
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	34
3. Mellékletek	36

A HUDD 20028 Koppány-mező
Élőhelytérkép
M 1:25 000



Alaptérkép: Magyarország légifelmérése 2005



1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

KOPPÁNY-MENTI RÉTEK kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjKTT)

1.2. Azonosító kód

HUDD20028

1.3. Kiterjedés

362,79 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek

Közösségi jelentőségű élőhely

Élőhelykód	Név	Reprezentativitás
6440	Folyóvölgyek Cnidion dubiihoz tartozó mocsárrétjei	B
7230	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek	C
*91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>AlnoPadion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	C

*= kiemelt

Közösségi jelentőségű állatfajok

Faj	Tudományos név	Populáció
Vöröshasú unka	(<i>Bombina bombina</i>)	C
Dunai göte	(<i>Triturus dobrogicus</i>)	C
Mocsári teknős	(<i>Emys orbicularis</i>)	C
Vidra	(<i>Lutra lutra</i>)	C

A jelölő élőhelyek és állatfajok felsorolásánál a Natura2000 terület adatlapjának (*Standard Data Form*) 2013. október 31-ével felfrissített változatait vettük alapul.¹ A D populációs, illetve reprezentációs értékkel rendelkező fajok nem itt kerülnek ismertetésre.

1.5. Érintett települések

Tolna megye

Értény, Koppányszántó, Nagykónyi, Szakcs,

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű

¹ <http://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=HUDD20028>

természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Egyéb érintett (átfedő) Natura 2000 terület:

A tervezési területen nincs átfedő, illetve érintett Natura 2000 terület.

Országos jelentőségű védett természeti terület:

A tervezési területen nincs átfedő, illetve érintett országos jelentőségű védett természeti terület.

Ex lege védett területek:

A tervezési területen nincs átfedő, illetve érintett ex lege védett terület.

Helyi jelentőségű védett terület:

A tervezéssel érintett terület határain belül nincs helyi jelentőségű védett terület.

Országos ökológiai hálózat övezete:

A tervezéssel érintett terület 97 %-a az Országos Ökológiai Hálózat magterület övezet része².

Nemzetközi jelentőségű területek:

A tervezési területen nincs átfedő, illetve érintett nemzetközi jelentőségű terület.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Elfogadott érvényes természetvédelmi kezelési terv az érintett védett természeti területre

Természetvédelmi kezelési terv nem készült a területre vonatkozóan.

1.7.2. Településrendezési eszközök

2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről

4/2012. (II. 17.) módosított a 1/2005. (II.21.) számú rendelettel elfogadott Tolna Megye Területrendezési Terve

² www.kvvm.hu

Település rendezési tervek³

Értény: 57/2008 (VII.29.) hat., 8/2008. (VIII.01.) rend. településszerkezeti és szabályozási terv.

Koppányszántó: 28/2007 (V.23.) hat., 48/2005 (XII.15.) konc.hat.; 11/2007 (V.24.) rend. településszerkezeti és szabályozási terv.

Nagykónyi: 1976.01.01. összevont rendezési terv.

Szakcs: 1980.01.01. összevont rendezési terv.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési területre az erdőterv rendelet⁴ alapján a Baranya Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága által kiadott, Tamási körzet, körzeti erdőterve vonatkozik, mely 2022. 12. 31-ig érvényes.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

Koppánymenti Vadásztársaság: (Kód: Nagykónyi 4548109) vadgazdálkodási üzemterve – jóváhagyta: Tolna Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Vadgazdálkodási és Halászati Osztály (26.4/4/305-4/2017.)

Kocsolai Földtulajdonosi Közösség: (Kód: Szakcs 454910) vadgazdálkodási üzemterve – jóváhagyta: Tolna Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Vadgazdálkodási és Halászati Osztály (26.4/4/272-6/2017.)

Szakcsi Földtulajdonosi Közösség: (Kód: Szakcs 454920) vadgazdálkodási üzemterve – jóváhagyta: Tolna Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Vadgazdálkodási és Halászati Osztály (26.4/4/89-9/2017.)

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A területen nincs nyilvántartott halgazdálkodási tervvel érintett állóvíz, vagy vízfolyás.

1.7.6. Vízyűjtő gazdálkodási terv

A tervezési területre a Víz Keretirányelv Hazai Megvalósítása körében, a Vízyűjtő-gazdálkodási Terv, 1-12 Kapos vízyűjtő gazdálkodási tervre vonatkozik. Közreadja a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2009.

³ Országos Rendezési Tervkataszter – <https://teir.vati.hu>

⁴ 11/2010. (II.4.) FVM rendelet

1.7.7. Világörökségi kezelési terv vagy tervezet

A tervezési terület nem képezi a világörökség részét és nem készült kezelési tervezet.

1.7.8. Egyéb tervek

Koppányvölgy Naturpark előtanulmány

2. Veszélyeztető tényezők

Aktuálisan ható veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H magas; M: közepes; L: kis jelentőségű	Hatás keletkezés helye (területen kívül/belül)	Érintett terület nagysága %	Jelölő fajra vagy élőhelyre gyakorolt hatás
A01	Földművelés	M	belül	20	A szántóművelés közben történő elszántás, a vegyszer bemosódás, veszélyezteti a jelölő mocsárrétek (6440) és üde láp és sásrét (7230) gyepeket.
A01	Földművelés	M	kívül	70	A tervezési területet szélé kétharmad részben agrár élőhelyek szegélyezik, melyekről jelentős a vegyszerbemosódás, és az elszántás, ami a jelölő mocsár- (6440) és üde láp- és sásréteket (7230) veszélyezteti.
A03.01.	Intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	M	belül	30	A jelölő mocsár- (6440) és üde láp- és sásrétek (7230) fajösszetétel csökkenését okozza.
A03.03.	Kaszálás felhagyása/hiánya	M	belül	30	A jelölő mocsár- (6440) és üde láp- és sásrétek (7230) gyomosodásához, becserjésedéséhez vezet.
A04.01.	Intenzív legeltetés	M	belül	30	A jelölő mocsár- (6440) és üde láp- és sásrétek (7230) degradálásához vezet.
A04.02	Alullegeltetés	M	L	20	Helyenként a másodlagos, féltermészetes üde és félszáraz gyepek becserjésedését, gyomosodását okozza, főleg a szegélyterületeken.
B02	Erdőgazdálkodás	M	belül	30	A tarvágásos erdőművelés a jelölő ligeterdők (91E0), a gyertyános- (91L0) és cseres-tölgyesek (91M0) leromlásához vezet.
F03. 01.01	Vadak károkozása	M	belül	80	A természetes erdőfelújulást megakadályozza. A gyepek és vizes élőhelyek feltörését okozza.
I01	Idegenhonos invazív fajok jelenléte	H	mindkettő	70	A Solidago fajok a természetes gyepek, a bálványfa és a zöld juhar, illetve az akác terjedése a természetes erdők leromlásához vezet.

K02. 01	Fajösszetétel változás, szukcesszió	H	belül	60	A vizes élőhelyek, a jelölő mocsár- (6440) és üde láp- és sásrétek (7230) becserjésedéséhez, beerdősüléséhez vezet.
---------	-------------------------------------	---	-------	----	---

Potenciálisan ható veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H magas; M: közepes; L: kis jelentőségű	Hatás keletkezés helye (területen kívül/belül)	Érintett terület nagysága %	Jelölő fajra vagy élőhelyre gyakorolt hatás
M01	Abiotikus viszonyokban a klímaváltozás hatására bekövetkező változások	M	mindkettő	100	Az időjárási szélsőségek fokozódása miatt, ismétlődő aszályok és hirtelen csapadéktöbbletek jelentkeznek. A közösségi jelentőségű gyepek, erdők és vizes élőhelyekre ezek negatív hatással vannak.
M01.02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenése	H	mindkettő	100	Általános negatív hatás, a terület szárazodásához vezet.
M02.03	Fajok állomány-csökkenése, kihalása	L	belül	20	A jelölő mocsárrétek (6440) kiszáradása, degradálódása a jelölő fajok (1.4. táblázat) csökkenését, eltűnését okozza.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain találhatóak, mely a Koppány-menti rétek esetében az előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek, az ártéri mocsár rétek, láp- és sásrétek, illetve a ligeterdők fenntartása. A jelölő élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének javítása, az élőhelyek területi kiterjedésének, szerkezetének, jellegzetes fajösszetételének hosszú távú megőrzése. Ezzel összefüggésben prioritás a degradálódott élőhelyek állapotának helyreállítása, javítása is. A terület rendeltetésszerű tájhasználat, a gyepterületek gyepeként való művelése, megfelelően ütemezett kaszálásos, illetve legeltetési hasznosítása kívánatos. Az extenzív, hagyományos tájhasználat várható hozadéka a területen előforduló jelölő, illetve védett növény, mint pl. a bársonyos kakukkszegfű, vagy az örménygyökér, és állatfajok mint pl. a kis szíjgázolópárka, vagy a réti tücsökmadár életfeltételeinek javulása.

Hosszabb távú cél, hogy a terület természeti értékei, illetve a természetvédelmi célkitűzésekkel összehangolt működés, gyepgazdálkodás, mint a térség hozzáadott értékei, minél szélesebb körben bemutathatóak legyenek, kihasználva az ebben rejlő oktatási, ill. turisztikai, és munkalehetőségeket.

3.2. Kezelési javaslatok

A fenntartási terv elsődleges célja kezelési javaslatok megállapítása a területre. A kezelési javaslatok kezelési egységekbe lettek összefoglalva, melyek gazdálkodáshoz köthető és ahhoz nem köthető, illetve jogszabályban megállapított kötelezően betartandó, illetve önkéntesen vállalható előírásokat tartalmaznak.

A kezelési javaslatok az élőhelyek ökológiai igényeihez igazodnak, jelentősen figyelembe véve a mezőgazdasági (gyep, szántó), az erdőgazdálkodási, a vadgazdálkodási és a vízgazdálkodási földhasználatok előírásait. A kezelési javaslatoknál prioritást élveztek a gyepterület extenzív formái, azon belül is a legeltetéssel történő hasznosítás. A megfelelő gazdálkodási formák segítségével cél az özön gyomfajok visszaszorítása, a gazdálkodásba fogható gyepterület növelése, és a természetközeli gyepterület állapotának visszaállítása.

Gazdálkodáshoz nem köthető intézkedések

Településrendezési eszközök

A településrendezési eszközök külön előírásokat a területre nézve nem tartalmaznak. A tervezési területen – a jelölt élőhelyek által érintett területrészekben – 0%-os beépítési arány meghatározása célszerű. Kivételt képeznek a természetvédelmi célú bemutatáshoz és a legelőgazdálkodáshoz feltétlenül szükséges épületek, építmények.

Infrastruktúra-fejlesztés, turisztikai és ipari jellegű beruházások

A gépjárművel történő közlekedésre a meglévő földutak elegendők és használhatók, ezzel elkerülhető a gyepterületek sérülése, károsodása. Burkolt, vagy stabilizált út, vagy a régi földutak átalakítása a területen nem javasolt.

Turizmussal összefüggő tevékenység nem jellemző a területen. Javasolt az oktatási és turisztikai célú bemutatóterek kialakítása, hozzá kapcsolódó programokkal, amelyek segítségével bemutatatható, a Natura 2000 terület természetes élővilága, illetve a hagyományos tájhasználat megőrzésében betöltött szerepe. Civil szervezetek által kezdeményezett Naturpark kialakítása a térségben támogatandó⁵.

A tervezési területen bányászat, homok, föld kitermelése, új bányatelek nyitása nem javasolt.

Egyéb intézkedések

A tervezési területen technikai jellegű sportesemények rendezése, alkalmi üzése nem javasolt, mert a tevékenység a hagyományos tájhasználatba be nem illeszthető, továbbá a vegetáció maradandó károsodását okozhatja.

A terület a tulajdonosok engedélyével látogatható. Indokolt esetben a természetvédelmi hatóság korlátozásokat vezethet be.

⁵ A Koppányvölgy Naturpark megalapozó szakmai háttér tanulmánya – Törökkoppány 2014 – Völgy Hangja Fejlesztési Társaság KHE

Gazdálkodáshoz köthető intézkedések

A tervezési területen hajdan összhangban a természettel hagyományos külterjes állattartásos rét- és legelő gazdálkodás folyt. A külterjes állattartás a XX. század végére országszerte jelentősen visszaszorult, és vele együtt fogyatkoznak, tűnnek el a legelőkhöz kötődő növény- és állatfajok is. A jelenség a Koppány-menti réteket sem kerülte el. A legeltetéssel és kaszálással felhagyott gyepeken felgyorsult a szukcesszió. Jelentős az inváziós lágyszárú fajok, a Solidago és a selyemkóró terjedése. A változások a jelölő élőhelyek degradálódásához és a jelölő fajok populációinak csökkenéséhez, eltűnéséhez vezet. A folyamat megállítása a hagyományos tájhasználat, a mozaikos legeltetés és kaszálásos rétgazdálkodás visszaállításának függvénye. Ennek kiemelt figyelembevételével lettek összeállítva a fenntartási terv kezelési javaslatai. A terv erdők esetében az ártéren a puhafa ligeterdők, míg a száraz domboldalakon a cseres-tölgyesek visszaállításának lehetőségeit, természetességük növelését veszi alapul.

A kezelési javaslatok a tervben **Kezelési Egységeket (KE)** alkotnak. A kezelési egységek a Natura 2000 területen belül azon élőhelyfoltok, amelyek egységes kezelése indokolt, illetve amelyeknél a célok eléréséhez a földhasználati előírások nem különülnek el.

A lehatárolás és a javaslatok megfogalmazása során elsősorban a terület legfőbb közösségi értékeit, a mocsár- és sásrétek, üde gyepek, ligeterdők és ezek élőhelyekhez kötődő jelölő és védett növény és állatfajok ökológiai igényeit veszi figyelembe, törekedve a tájhasználatra jellemző, egyszerűen kivitelezhető megoldásokra.

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A kezelési egységenként felsorolt kezelési előírások összeállításához a 2009-2010-es Átmeneti Támogatás pályázat keretében kidolgozott, és azóta a Vidékfejlesztési Minisztérium által kiegészített és javított földhasználati előírássort vettük alapul⁶. A kezelési javaslatok a hatályos 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletben⁷ foglaltakon alapulnak, de az érvényes agrár-környezetgazdálkodási célprogramok előírásait is figyelembe veszik.

Fentiek alapján hét kezelési egység lett kialakítva. A kezelési egység utal az érintett terület élőhely típusára⁸, tartalmazza a kezelési, fenntartási javaslatokat, azok indoklását, továbbá a terület fejlesztési és rekonstrukciós javaslatait, esetleges fajvédelmi, kutatási és monitoring lehetőségeit.

⁶ Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez – Természetmegőrzési Főosztály 2014. 2 melléklete

⁷ 269/2007. (X.18.) Korm. rendelet a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól

⁸ Böllőni et. al. (2010): Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR)

A tervezési egység kezelési egységei

(a kezelési egységek térképe a 3.2.5. mellékletben található)

Kód	Kezelési egység	Élőhely Natura 2000 kód	Érintett művelési ág
KE1	Üde félszáraz gyepek kezelése	6440, 7230	gyep
KE2	Spontán cserjésedő, erdősülő területek kezelése		gyep
KE3	Agrár élőhelyek kezelése		szántó
KE4	Vizes élőhelyek kezelése		nádas, kivett mocsár, vízállás, patak,
KE5	Ligeterdők kezelése	*91E0	erdő, gyep
KE6	Őshonos keményfás lomboserdők kezelése	91L0, 91M0	erdő
KE7	Idegenhonos fafajok uralta erdők kezelése		erdő

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a jövőben kívánatos gazdálkodásra. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához.

3.2.1.1. Mezőgazdálkodás

3.2.1.1.1. Gyep területek kezelése

KE1 – Üde és félszáraz gyepek kezelése

(a) Kezelési egység kódja: KE1

(b) Kezelési egység meghatározása: A Koppány ártéren mozaikosan elhelyezkedő gyepterületek összessége.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- **Érintett ÁNÉR élőhelyek:** (D34) Mocsárrétek, (OB) Jellegtelen üde gyepek, (OC) Jellegtelen száraz gyepek, (OD) Lágyszárú özönfajok állományai, (OF) Magaskórós ruderalis gyomnövényzet

- **Érintett Natura 2000 élőhelyek:** (6440) Folyóvölgyek Cnidion dubiihoz tartozó mocsárrétjei, (7230) Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az éves időjárás körülmények figyelembevételével és kíméleti területek mozaikos kijelölésével a nedves gyepek extenzív kaszálása javasolt. A kaszálások alkalmával 15 cm-es tarló meghagyása minden esetben indokolt. Az inváziós fajok, elsősorban a parlagfű és a selyemkóró visszaszorítására törekedni kell.

A magas természetességű, fajgazdag üde- és nedves gyepek legeltetése nem javasolt. A kevésbé természetes, özönfajokkal fertőzött gyepek extenzív legeltetése, legeltetési terv készítésével engedélyezhető.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A hatályos jogszabályok értelmében a tervezési terület valamennyi gyepterületére a 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletben meghatározott földhasználati szabályok vonatkoznak az alábbiak szerint. Ezek kötelezően betartandók.

- A gyepterületeket legeltetéssel, illetve kaszálással kell hasznosítani.
- Gyepterületen csak szarvasmarha, juh legeltethető.
- A gyepterület túllegeltetése tilos.
- A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsítása tilos.
- Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürületekből származhat, trágya kiszórása tilos.
- A terület legalább 5, legfeljebb 10%-át – beleértve a természetvédelmi érdekből hatósági határozattal elrendelt eseti korlátozással érintett földterületeket is – kaszálásnaként változó helyen kaszátlanul kell hagyni.
- A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
- Napnyugtától napkeltéig a gépi munkavégzés tilos.
- A Natura 2000 gyepterületeken a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség (a továbbiakban: felügyelőség), helyi jelentőségű védett természeti területnek minősülő Natura 2000 gyepterület esetében a települési önkormányzat jegyzőjének, a fővárosban a főjegyzőnek az engedélye szükséges, amelyet természetvédelmi hatósági jogkörében eljárva ad ki: a nád irtásához, valamint az október 31. és április 23. között történő legeltetéshez.
- A kaszálást a kaszálandó terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől, az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni. A kaszálás során vadriasztó lánc használata kötelező.
- Az inváziós és termőhely-idegen növényfajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel, vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
- A kaszálás tervezett időpontját a tevékenység megkezdése előtt a földhasználónak legalább öt munkanappal írásban be kell jelentenie a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak. Amennyiben a (2) bekezdés szerinti védekezés során a földhasználó nem tudja betartani a 4. § (1) bekezdésében előírt 5%-os határértéket, úgy ezt a kaszálás időpontjáról szóló előzetes bejelentésével egy időben jeleznie kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak.
- Gyepterületen a szálas takarmány tárolása a kaszálást követő 30 napon túl tilos.

Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok:

Kód	Kategória 1	Kategória 2	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY01	korlátozásra javasolt mg-i műveletek	agrotechnika	Felülvetés nem megengedett
GY02	korlátozásra javasolt mg-i műveletek	agrotechnika	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett
GY09	korlátozásra javasolt mg-i műveletek	agrotechnika	Fogasolás nem megengedett
GY22	javasolt mg-i műveletek	használat	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás

GY23	javasolt mg-i műveletek	avarosodás megakadályozása	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását
GY24	javasolt mg-i műveletek	avarosodás megakadályozása	Gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a nemzeti park engedélyével történhet
GY28	javasolt mg-i műveletek		A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórton jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell
GY29	javasolt mg-i műveletek		Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges
GY31	javasolt mg-i műveletek		A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY34	javasolt mg-i műveletek		Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni
GY35	legeltetés		A legeltetés tilos.
GY44	legeltetés	legeltetési sűrűség	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges
GY46	legeltetés	legeltetési időszak	Március 15. és május 31. között a legeltetés tilos
GY48	legeltetés	legeltetési mód	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY59	legeltetés	legeltetési mód	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY67	legeltetés	legeltethető állatok	Legeltethető állatfaj: szarvasmarha
GY68	legeltetés	legeltethető állatok	Legeltethető állatfaj: juh
GY71	kaszálás	kaszálási időpont	Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges.
GY79	kaszálás	kaszálási mód	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY92	kaszálás	kaszálási mód	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY102	kaszálás	kaszálatlan terület	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély-élőhelyek a kaszálatlan területbe beletartozhatnak.
GY104	kaszálás	tisztító kaszálás	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges
GY109	kaszálás	tisztító kaszálás	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül
GY117	egyéb	rekonstrukció	Éjszakázó helyek, ideiglenes karamok és jöszágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges

GY120	egyéb	rekonstrukció	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható
GY122	legeltetés	legeltetési mód	A legeléskizárt területet a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani
GY123	javasolt mg-i műveletek		A fás legelő fájának felújítását a megjelenő újulat megőrzésével, a vadak és legelő állatok elleni megvédésével biztosítani kell.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység szélein, több helyen elszántás tapasztalható, melyeket szántóként művelnek. Kívánatos lenne az elszántott területek kimérése és újragyepesítése, ezzel helyreállítani a valamikori legelők és kaszálók területi arányát.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység magas természetességű üde gyepeinek legeltetése, a degradálódás elkerülése érdekében, nem kívánatos. A kevésbé természetes, gyomos gyepeinek fenntartását a kaszálás vagy a kíméletes legeltetés egyaránt szolgálhatja. A gyepek vízellátottsági és gyomosodási foka, természeti értéke kis területeken is nagymértékben eltérhet, ezért a fennmaradó kaszálatlan területeket ennek figyelembevételével kell kijelölni. A fennmaradó kaszálatlan területek, a kaszálási időpontok elnyújtásával elősegítik a lágyszárú növényzet termesérését és szaporodását. A kíméleti területek elősegítik a földön fészkelő madarak mint pl. a haris, a réti tücsökmadár, vagy a sárga billegető költését, továbbá a gerinctelen faunának bűvőhelyet, szaporodási és táplálkozási feltételeket biztosítanak. A magasabb 10-15 cm-es tarló meghagyásával történő gépi kaszálás következtében a gyeperinctelen faunája és a velük táplálkozó állatcsoportok is megvédhetők.

KE2 – Spontán erdőszülő, cserjésedő területek kezelése

(a) Kezelési egység kódja: KE2

(b) Kezelési egység meghatározása: A Koppány ártéren szórtan elhelyezkedő bokrosok, kisebb facsoportok.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- ***Érintett ÁNÉR élőhelyek:*** (P2a) Üde és nedves cserjések

- ***Érintett Natura 2000 területek:*** -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A legeltetés felhagyása következtében a területen nagy foltok becserjésedtek és beerdősültek. A becserjésedett területek kíméletes mechanikai visszaszorítása, elsősorban az idegenhonos fajok esetében indokolt. A kezelési egységben agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatandó. Az egyedül álló idős őshonos fák és cserjék kímélendők.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység jelentős részben gyeperővel művelési ágú területen fekszik, vagy azok szegélyterületeit is érinti, így a 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletben meghatározott földhasználati szabályok az irányadók. A terület száraz gyepein a juhval történő, az üde gyepeken szarvasmarhával történő, időszakos, extenzív legeltetés engedélyezett.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kategória 1	Kategória 2	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY13	korlátozásra javasolt mg-i műveletek	agrotechnika	Kiszántás nem megengedett
GY22	javasolt mg-i műveletek	használat	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás
GY24	javasolt mg-i műveletek	avarosodás megakadályozása	Gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos-véleménye alapján történhet
GY28	javasolt mg-i műveletek		A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórton jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell
GY29	javasolt mg-i műveletek		Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges
GY30	javasolt mg-i műveletek		A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező
GY31	javasolt mg-i műveletek		A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY34	javasolt mg-i műveletek		Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni
GY44	legeltetés	legeltetési sűrűség	A legeltetési sűrűséget működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges
GY59	legeltetés	legeltetési mód	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY67	legeltetés	legeltethető állatok	Legeltethető állatfaj: szarvasmarha
GY68	legeltetés	legeltethető állatok	Legeltethető állatfaj: juh
GY109	kaszálás	tisztító kaszálás	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül
GY120	egyéb	rekonstrukció	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható
GY123	javasolt mg-i műveletek		A fás legelő fainak felújítását a megjelenő újulat megőrzésével, a vadak és legelő állatok elleni megvédésével biztosítani kell.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az erősen becserjésedett gyepek felszabadítása, majd kaszálás, vagy legeltetés alá vonása a kezelési egység élőhelyrekonstrukciós célkitűzése. A tervezési terület szélein, ahol szántófölddel érintkezik a terület, 2-3 m széles sávban az őshonos cserjék megőrizendők. Cél állapot lehet fás legelők kialakítása.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A cserjések a Koppány ártér üde- és kiszáradó termőhelyein jellemzőek. Kiterjedésük a legeltetéses, kaszálásos rétgazdálkodás felhagyása következtében növekedésnek indultak. Egyes gyepek mára annyira beerdősültek, hogy üzemtervezett erdőket alkotnak. A szukcesszió lassítása mechanikai cserjeirtással kívánatos, de a már idős faegyedek és őshonos bokrok kímélendők, mert ezek számos rovar és madár faj élőhelye. A terület szegélyein cserjesáv meghagyásával megakadályozható szántókról történő gyommagvak bejutása, és csökkentik a kemikáliák bemosódását.

3.2.1.1.2. Szántó területek kezelése

KE3 – Agrár élőhelyek kezelése

(a) Kezelési egység kódja: KE3

(b) Kezelési egység meghatározása: A tervezési terület szélein szórtan előforduló szántók.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- **Érintett ÁNÉR élőhelyek:** (T1) Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák, (T2) Évelő, szántóföldi kultúrák, (T10) Fiatal ugarok és parlagok

- **Érintett Natura 2000 területek:** -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A szántóföldi gazdálkodást úgy kell folytatni, hogy a szántókkal érintkező gyepek, cserjések, ligeterdők, vizes területek ne sérüljenek. Az évenkénti mélyszántás során az ekefordulóknak, a szántó parcellán belül kell maradnia. A szántókkal érintkező őshonos cserjesorokat kímélni, a határos gyepeken a deponálást kerülni kell. Vegyszeres kezelés esetén fokozottan figyelni kell az elsodródásra. Az alkalmazott agrotechnikában törekedni kell a természetbarát szerek használatára. A területen található szántókon javasolt a környezettudatos gazdálkodás és a fenntartható mezőgazdálkodási gyakorlat kialakítása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások

A „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer, valamint az állatok állategységre való átváltási arányának meghatározásáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendeletben megfogalmazott előírások, valamint a Kölcsönös megfeleltetés előírásainak betartása.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód	Kategória	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ09	környezetvédelem	A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni
SZ10	környezetvédelem	Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható
SZ15	növényvédelem	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni
SZ19	növényvédelem	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett

SZ20	növényvédelem	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges
SZ21	növényvédelem	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos
SZ22	növényvédelem	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos
SZ24	növényvédelem	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen
SZ43	vetésváltás	Fás szárú energetikai ültetvény telepítése tilos
SZ48	agrotechnika	Drénezés tilos
SZ49	agrotechnika	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető
SZ52	élőhelyrekonstrukció	Szántó füves élőhellyé alakítása gyeptelepítéssel
SZ54	élőhelyrekonstrukció	Szántó füves élőhellyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását
SZ55	élőhelyrekonstrukció	Szántó füves élőhellyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel
SZ56	élőhelyrekonstrukció	Mezőgazdasági földterület első erdősítése
SZ64	gyepesítés részletes előírásai	Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.
SZ67	egyéb	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyep kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők
SZ68	egyéb	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fák-ból álló sövény, illetve fasor kell legyen. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell
SZ74	élőhelyrekonstrukció	Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az elszántott területek kimérése és azok újragyepesítése kívánatos a területen. A szántók gyepművelés ágba történő átsorolása hosszú távú természetvédelmi célkitűzés.

Mivel a szántókra vonatkozó támogatási forma nincsen, ezeket a beavatkozásokat a gyepes élőhelyekre vonatkozó támogatási formákkal lehet támogatni a későbbiekben, amikor művelési águk már ennek megfelelő. Az élőhelyrekonstrukciós célokra LIFE+ és KEHOP források vonhatók be.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A szántók intenzíven művelt területek, a gyomosodás és az esetleges elszántás miatt folyamatosan kontroll alatt tartandó területek. A javasolt kezelési előírások csökkenthetik a szántóföldi gazdálkodás káros hatásait, amivel növelhető a kezelési egység természetvédelmi értéke. Hosszú távú cél a gazdálkodási forma szerkezetátalakítása, gyepgazdálkodás, a szántóföldi gazdálkodás teljes felszámolása.

3.2.1.1.3. Vizes területek kezelése

KE4 – Vizes élőhelyek kezelése

a) Kezelési egység kódja: KE4

(b) Kezelési egység meghatározása: A tervezési terület Koppány árterén előforduló mélyebb fekvésű területeinek nádasai, gyékényesei, és magassásos területei.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- **Érintett ÁNÉR élőhelyek:** (B1a) Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások, (B2) Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet, (B4) Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek, (B5) Nem zsombékoló magassásrétek, (U8) Folyóvizek

- **Érintett Natura 2000 területek:** 7230 Mészkedvelő üde sás- és láprétek

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A vizes élőhelyek jelentős részén, a gazdálkodás nem kívánatos, hasznosítás mentes területként javasolt kezelni. Ezekből kivételt képeznek a nádasok és az elnásadosott, aranyvesszővel fertőzött valamikori gyepek. Itt az inváziós gyomfajok visszaszorítása érdekében a mozaikos kaszálás, esetleg az extenzív legeltetés indokolt. A nádgazdálkodást, a nádaratást, extenzív módon, időbeli és térbeli korlátozások mellett végezhető.

A kezelési egységben a Koppány-patakba nyíló árkok tisztítása, és ezzel a vízelvezetés felgyorsítása a területen nem indokolt. A vizes élőhelyeken a tavaszi, nyár elején jelentkező belvizek elvezetése nem szükséges, természetvédelmi kezelési cél annak megőrzése.

A kezelési egységben a vadgazdálkodást szolgáló, a vadászatot elősegítő, a nádasokba létrehozott lönyiladékok kialakítása előtt, az illetékes nemzeti park igazgatóság értesítése szükséges.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 hálózatra tartozó vizes élőhelyekre jelenleg nincs átfogó támogatási program, kivételt képeznek ebből valamelyest a nádasok. A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X18.) Kormányrendelet értelmében, az azon kialakult nádasok irtásához be kell szerezni a területileg illetékes természetvédelmi hatóság engedélyét. Természetvédelmi szempontból azonban ez a beavatkozás a területen nem, vagy csak részben kívánatos.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kategória 1	Kategória 2	Vizes területekre vonatkozó előírások
V06		fajvédelem	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen tilos a nádaratás
V07		területhasználat	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos
V41	nádas		A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kialakítani
V42	nádas		A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell
V44	nádas		A hagyásfoltok kialakítását a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kijelölni

V45	nádas		November 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével
V51	nádas		A nádas minimum 30-40%-át nem szabad learatni
V56	nádas		A nádaratás csak fagyott talajon végezhető
V57	nádas		A betakarítás során a nád rizómájának megsértését kerülni kell
V66	agrotechnika		A területet kezeletlenül kell fenntartani, mindennemű beavatkozás tilos

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési, javaslatok:

A kezelési egység javasolataival, az erősen aranyvesszővel fertőzött részek kaszálásával, esetleg szarvasmarhával történő legeltetésével a kezelési egység élőhelyrekonstrukciója is megoldható. A lecsapolást szolgáló vizesárok szerepét felül kell vizsgálni, ahol lehetséges biztosítani kell a vízvisszatartást.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A terület természetvédelmi szempontból egyik legértékesebb élőhelyei. A Koppány-patak ma már magas töltéssel elzárt árterén nagy kiterjedésű nádasok találhatók. Itt uralkodó a nád, de előfordulnak gyékényes állományok is. Ezek a nádasok egy része valójában elnádasodott magassásos gyepek, melyeken természetvédelmi szempontból a gazdálkodás csak részben és csak mozaikosan kívánatos. A nádas mellett az árterületének jelenleg legjellemzőbb élőhelytípusai a magassásos, illetve a zsombékos mocsarak. A mocsarak a vízhez kötött jelölő állatfajok a vöröshasú unka, a dunai götte, vagy a mocsári teknős, legfontosabb élőhelyei. A vizes élőhelyek hasznosítástól mentes területként történő tartása, a gyomos szélterületeinek kezelése biztosíthatja az élőhely hosszútávú fennmaradását. A javasolt extenzív nádgazdálkodás, mely egyébként sem jellemző a területre, nem veszélyezteteti egyes madárfajok téli búvóhelyét, kora tavaszi költését, illetve egyes rovarfajok teljes éves élőhelyigényét.

3.2.1.2. Erdőgazdálkodás

KE5 – Ligeterdők kezelése

(a) Kezelési egység kódja: KE5

(b) Kezelési egység meghatározása: A Koppány árterén foltszerűen előforduló kisebb kiterjedésű facsoportok, üzemtervezett puhafás erdők.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- ***Érintett ÁNÉR élőhelyek:*** (J4) Fűz-nyár árteri erdők, (RB) Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők, (S7) Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok, (P3) Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítések

- ***Érintett Natura 2000 területek:*** *91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*AlnoPadion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A fűz és nyárligetek erdőgazdálkodása során a természetes felújítás alkalmazása javasolt. Amennyiben a természetes felújítás nem eredményes, csak a területen őshonos fafajok magvetése, csemetézése engedhető. A fűzesek helyi génkészletének megőrzése érdekében legalább

részterületeken, szegélyeken tuskósarjról való megújítás javasolt. A tarvágás mint kizárólagos véghasználati mód, kerülendő.

A kitermelt faanyag jó természetességi állapotú gyepeken, tisztásokon keresztül való szállítását és ezeken az élőhelyeken való depózását lehetőség szerint kerülni kell, Amennyiben természetes gyepeket érinti a fenti folyamat, úgy a gyepek helyreállításáról (faanyag, kéreg, fűrészpor maradéktalan elszállítása, talaj elegyengetése) gondoskodni kell.

A facsoportok által közrezárt tisztások, kisebb mocsarak gyep jellegét megváltoztató művelés (pl. erdősítés, vadföld létesítés), megakadályozandó.

A fakivágásokat a cserjék kíméletével, a vegetációs időn kívül, lehetőleg fagyos időben javasolt végezni.

A gazdálkodással érintett erdőkben és fásításokban, az elegyesség és az állományszerkezeti változatosság megőrzése, bővítése, az idegenhonos fafajok kitermelése, álló és fekvő holtfa visszahagyása, minden esetben természetvédelmi szempontból indokolt.

A tág hálózatban előforduló idős fűzek és nyarak kímélendők.

Ide sorolandók a szántóból alakított fehér nyár telepítések is, melyek esetében az erdőnevelésük során az elegy fafajok megjelenítése kívánatos.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet előírásait kell alkalmazni.

Az érintett erdőterületeken folytatható gazdálkodást a Tamási Körzet erdőterve (2012-2022) alapján, a Natura 2000 erdőterületekre vonatkozó kompenzáció figyelembevételével végezheti a gazdálkodó⁹

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kategória	Erdőterületekre vonatkozó előírások	Megjegyzés
E01	adminisztráció	A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében	
E02	adminisztráció	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerint) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése	
E03	adminisztráció	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés	
E05	egyéb	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése	
E06	egyéb	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése	
E09	egyéb	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és	

⁹ Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012 (IV.27.) VM rendelet

		élőhelyek védelmét figyelembevételével	
E11	egyéb	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával	
E13	erdőszegély	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel)	
E16	fajvédelem	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása	
E24	fajvédelem	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében)	
E26	állománynevelés	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban	
E28	állománynevelés	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre szorítása, illetve ehetőség szerinti teljes eltávolítása	
E30	állománynevelés	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is	
E32	véghasználat	A táj- és termőhelyhonos fafajú faállomány tarvágások véghasználatakor csak kisebb, legfeljebb 0,5 ha-os összefüggő vágásterület alkalmazása, egymástól minél távolabb olyan módon, hogy a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át ne haladja meg	
E47	felújítás	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása	
E51	felújítás	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal	
E54	felújítás	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása	
E57	felújítás	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása	
E58	felújítás	Az erdősitések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása	
E62	felújítás	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználat és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása	
E64	felújítás	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználat során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is)	
E68	inváziós növényfajok visszaszorítása	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú- és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően	

E69	inváziós növényfajok visszaszorítása	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok állományok terjeszkedésének megakadályozása	
E78	erdőszegély	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása	
E81	egyéb	Faanyag közelítése csak fagyott talajon	
E82	felújítás	Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők	
E87	egyéb	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása	
E94	egyéb	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével	A nagy cincérek (havasi cincér, nagy höscincér, gyászscincér) megőrzése érdekében alkalmazandó

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési javaslatok alkalmazásával biztosítható a kezelési egység jelölő élőhelyének rekonstrukciója. Az ártéren a célállomány a vegyes korú és fafaj összetételű fűz, nyár, éger és kőris ligeterdők létrejötte.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A Koppány árterén az egykor feltehetően gyakoribb égerligeteknek ma nyomát is alig találjuk, a termőhelyeken található, ma többnyire fűz, ill. fehér nyár dominálta származékai alkotta mozaikok jellemzők. A kisebb idősebb fűzligetek reliktum jellegűen maradtak fenn a területen. Természetvédelmi szempontból érzékeny és nagyon jelentős értéket képviselnek. Ezért megővésük, bővítésük kiemelt természetvédelmi kezelési feladat. Az idős őshonos puhafa ligetek számos védett rovar, madár és emlős fajnak biztosít táplálkozó és szaporodó élőhelyet. Az erdőfoltok a tervezési egység tájképi értékét is meghatározzák, azt jelentős mértékben növelik.

KE6 – Őshonos keményfás lomboserdők kezelése

(a) Kezelési egység kódja: KE6

(b) Kezelési egység meghatározása: A tervezési terület domboldalain kialakult tölgyesek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- ***Érintett ÁNÉR élőhelyek:*** (K2) Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, (L2a) Cseres-kocsánytalan tölgyesek, (RC) Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők, (P3) Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdőszítés

- ***Érintett Natura 2000 területek:*** (91L0) Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion), (91M0) Pannon cseres-tölgyesek

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A tervezési egységben történő erdőgazdálkodás során a folyamatos erdőborítás biztosítása a kívánatos, a véghasználatok teljes mellőzése a cél. Emellett az idős fák arányának és a holtfa mennyiségének növelése szükséges.

Az őshonos erdők felújítása során a természetes felújítás alkalmazása javasolt. Amennyiben a természetes felújítás nem eredményes, csak a területen őshonos fafajok magvetése, csemetézése engedhető. A tarvágás mint kizárólagos véghasználati mód, kerülendő.

A kitermelt faanyag jó természetességi állapotú gyepeken, tisztásokon keresztül való szállítását és ezeken az élőhelyeken való depózását lehetőség szerint kerülni kell, Amennyiben természetes gyepeket érinti a fenti folyamat, úgy a gyepek helyreállításáról (faanyag, kéreg, fűrészpor maradéktalan elszállítása, talaj egyengetése) gondoskodni kell.

A fakivágásokat a cserjék kíméletével, a vegetációs időn kívül, lehetőleg fagyos időben javasolt végezni.

A gazdálkodással érintett erdőkben és fásításokban, az elegyesség és az állományszerkezeti változatosság megőrzése, bővítése, az idegenhonos fafajok kitermelése, álló és fekvő holtfa visszahagyása, minden esetben természetvédelmi szempontból indokolt.

A terjeszkedő akácot minden eszközzel vissza kell szorítani.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet előírásait kell alkalmazni.

Az érintett erdőterületeken folytatható gazdálkodást a Tamási Körzet erdőterve (2012-2022) alapján, a Natura 2000 erdőterületekre vonatkozó kompenzáció figyelembevételével végezheti a gazdálkodó¹⁰

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kategória	Erdőterületekre vonatkozó előírások	Megjegyzés
E01	adminisztráció	A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében	
E03	adminisztráció	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés	
E06	egyéb	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése	
E09	egyéb	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembevételével	
E11	egyéb	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával	
E16	fajvédelem	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása	
E26	állománynevelés	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban	

¹⁰

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012 (IV.27.) VM rendelet

E28	állománynevelés	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre szorítása, illetve ehetőség szerinti teljes eltávolítása	
E30	állománynevelés	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is	
E47	felújítás	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása	
E51	felújítás	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal	
E54	felújítás	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása	
E57	felújítás	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos faj alkalmazása	
E58	felújítás	Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása	
E62	felújítás	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása	
E64	felújítás	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is)	
E68	inváziós növényfajok visszaszorítása	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú- és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően	
E69	inváziós növényfajok visszaszorítása	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása	
E74	erdővédelem	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják	
E77	állománynevelés	Az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedeinek eltávolítása során tekintettel kell lenni a túlzott mértékű kitermelés okozta lékesedés elkerülésére a kitermelésre kerülő egyedek kijelölésével vagy a kitermelt idegenhonos fajok egyedeinek helyén, kézi munkával, talaj-előkészítés nélkül, mesterséges felújítás elvégzésével	
E78	erdőszegély	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása	
E81	egyéb	Faanyag közelítése csak fagyott talajon	
E82	felújítás	Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők	
E87	egyéb	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása	
E94	egyéb	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével	A nagy cincérek (havasi cincér, nagy hősincér, gyászincér) megőrzése érdekében alkalmazandó

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési javaslatok alkalmazásával biztosítható a Koppány-völgyet kísérő erdők jelölő élőhelyeinek rekonstrukciója. A kezelési egység célállománya a vegyes korú és fajaj összetételű cseres-, és gyertyános-tölgyesek létrejötte.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A tervezési terület löszplatóin, lankás délies lejtőin, szárazabb termőhelyein a cseres-tölgyesek, még a hűvösebb oldalakon, és a völgyekben a gyertyános-tölgyesek alkotják a természetes erdőtársulásokat. Egykori kiterjedésük feltehetően meghaladta a jelenlegi állományukat. Az alacsonyabb területi részesedésük elsősorban annak köszönhető, hogy termőhelyeik, geomorfológiai és klimatikus adottságaik, a mezőgazdasági művelésre alkalmasabbak voltak. A megmaradt állományokat, a mai erdőhasználatra visszavezethető, természetes erdőktől megkülönböztető vonások jellemzik, egykorúság, homogenizált tér- és fajtársulás, egy-két faj dominanciája. A kezelési egység javaslatai a jelenlegi állapot javítását célozza, a jelölő élőhelyek és fajok, erdei rovarok, odúlakó madarak, denevérek megőrzése érdekében.

KE7 – Idegenhonos fajok uralta erdők kezelése

(a) Kezelési egység kódja: KE7

(b) Kezelési egység meghatározása: A tervezési terület domboldalain ültetett akácosok és fenyvesek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- ***Érintett ÁNÉR élőhelyek:*** (S1) Ültetett akácosok, (S4) Erdei- és fekete fenyvesek

- ***Érintett Natura 2000 területek:*** -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A tervezési területen az idegenhonos erdők nem kívánatosak. Az akác és fenyőültetvények átalakítása kiemelt természetvédelmi szempont az erdők kezelésében.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet előírásait kell alkalmazni.

Az érintett erdőterületeken folytatható gazdálkodást a Tamási Körzet erdőterve (2012-2022) alapján, a Natura 2000 erdőterületekre vonatkozó kompenzáció figyelembevételével végezheti a gazdálkodó¹¹

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kategória	Erdőterületekre vonatkozó előírások	Megjegyzés
E06	egyéb	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése	
E09	egyéb	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges	

¹¹ Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012 (IV.27.) VM rendelet

		közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembevételével	
E30	állománynevelés	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is	
E47	felújítás	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása	
E51	felújítás	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal	
E54	felújítás	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása	
E57	felújítás	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos faj alkalmazása	
E62	felújítás	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása	
E64	felújítás	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatára során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is)	
E68	inváziós növényfajok visszaszorítása	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyszárú és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően	
E69	inváziós növényfajok visszaszorítása	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása	
E81	egyéb	Faanyag közelítése csak fagyott talajon	
E82	felújítás	Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők	

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység javaslatainak alkalmazásával a tájidegen faültetvények élőhelyrekonstrukciója megoldható.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Az fenyő és akác ültetvények a honos állományok termőhelyeit foglalják el, így hosszabb távon kívánatos azok átalakítása. Az akácok nem csak területfoglalásuk, hanem fertőzőképességük miatt is hatalmas veszélyt jelentenek a terület védett és jelölő értékeire. Ezeket minél hamarabb honos termőhelyazonos erdőállományokká kell alakítani.

3.2.1.3. Vadgazdálkodás

A tervezési területen a vadászható vadfajok közül a vaddisznó és az őz, váltó vadként a dámszarvas, a terület eltartó képességéhez képest, jelentősen túltartott. Mind három vadfaj, a táplálkozási szokásaik miatt, jelentős természetvédelmi károkat okoz. A terület bokros, vizes élőhelyei kiváló búvóhelyet kínálnak. A vaddisznó főleg a tavaszi aspektusban kiterjedt túrasi károkat okoz. A túrák helyén megindul a gyomosodás. A vízhez kötött kételtűek szaporodásában, a földön fészkelő madárfajok fészkeiben, illetve a geofiton lágyszárú növények gyöktörzseiben és hagymáiban jelentős károkat okoz. Az őz és a dámszarvas az erdőújulatok rágásával károsít.

Javasoljuk, hogy a vadgazdálkodási hatóság által elfogadott éves vadgazdálkodási tervben

meghatározott lelővéseket a vadgazdálkodók teljesítsék, és az esetleges módosítások csakis az állományok további csökkentésére irányuljanak. A természetvédelmi szempontból elfogadható lelővések meghatározásához szükséges egy pontos vadállománybecslés elvégzése, majd annak időszakonkénti felülvizsgálata - tehát a vadlétszám folyamatos monitorozása.

Vadgazdálkodási létesítmények, berendezések kialakításakor a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény és a végrehajtásáról szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendeletben előírtak figyelembevételével kell eljárni.

A létesítmények elhelyezése, megközelítése során a jelölő élőhelyek és értékek sérülését, károsodását kerülni kell.

Vadgazdálkodási létesítmény kihelyezést az illetékes nemzeti parkkal egyeztetni kell.

3.2.1.4. Vízgazdálkodás

A tervezési területen a Koppány patak 6,5 km-es hosszban halad keresztül. Maga a patak meder is a Natura 2000 hálózat része, annak vízgyűjtője, így a töltéssel védett ártér vizes élőhelyeire, vízellátottságára, a talajvízszint ingadozásra, jelentős hatást gyakorol. A Koppány ártéren több kisebb belvízelvezető csatorna, patak (Baki-hegyi árok, Csádi-patak) is található.

A vízi és vízparti vegetációt érintő fenntartási munkák egyes jelölő fajok esetében csökkentik a meghatározó, természetes élőhelyfoltok (vízbe lógó fák, gyökerek, békalencsések, stb.) kiterjedését, valamint csökkentik a víztér leárnýékoltságot, ezért azok teljes eltávolítása nem kívánatos.

Törekedni kell arra, ahol természetes parti vegetáció alakult ki, abból a bel- és árvízvédelem figyelembe vétele mellett, a lehető legnagyobb arány maradjon meg. Ilyen módszer lehet a vízfolyás egyik partjáról végzett gépi munka vagy idős faegyedek megkímélése. Ahol erre lehetőség van, javasoljuk a mederben történő víz tározásának lehetőségének megvizsgálását, ezzel, a környező területeken, főleg gyepek, mocsarak, ligeterdők esetében, vízviisszatartást, talajvízszint emelést lehet elérni. A további medermélyülést meg kell akadályozni.

A fentiek miatt a csatornák időszakos vízkár-elhárítási, és vízrendezési fenntartási munkák kivitelezését megelőzően, természetvédelmi-ökológiai szempontokat figyelembe vevő, aktuális vízkárelhárítási és vízrendezési terv készítését és egyeztetését javasoljuk a működési terület szerint illetékes nemzeti park igazgatósággal.

A fenntartási munkák az elmúlt évtizedekben a megtelepedésre alkalmas természetes élőhelyfoltok elpusztításával is együtt járt. Ennek elkerülése érdekében szükséges a vízjogi üzemeltetési engedélyezési tervek és a Natura 2000 terület fenntartási terveinek egyeztetése.

A belvízelvezetéssel kapcsolatos szabályozást a 269/2007. (X.18.) Korm. rendelet tartalmazza. Az általános kezelési javaslatok figyelembevételét a készülő Kapos-Koppány vízrendszer rehabilitációjának tervezésekor is javasoljuk¹².

¹² A Kapos-Koppány vízrendszer rehabilitációja a KDTVIZIG működési területén – Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Natúrpark létrehozása

A tervezési terület részét képezi a térségben civil kezdeményezésre, jelenleg tervezés alatt álló Koppánymenti Natúrparknak. A natúrpark a Koppány-völgy jellegzetes természeti, tájképi, és kultúrtörténeti értékeit, turizmus, és a természetvédelmi oktatás, nevelés, ismeretterjesztés, továbbá a természetkímélő gazdálkodás megvalósítását szolgáló lehetőségeit, adottságait fogja össze. A Koppánymenti Natúrpark megalapozó dokumentációjára¹³ épülő fejlesztési terve összhangban áll a terület Natura 2000 fenntartási tervében foglaltakkal, ezért az támogatandó.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési egységekben javasolt területhasználat, a veszélyeztető tényezők figyelembe vételével biztosíthatja az előforduló jelölő növény és állatfajok védelmét, ezért külön fajvédelmi intézkedés nem indokolt.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Az élőhelyek viszonylagos kis kiterjedése miatt, országos monitorozó mintavételi hely kijelölése nem javasolt.

A tervezési területen részletes vegetáció térképezése, és botanikai felmérést végeztek¹⁴. A tervezési területen faj és élőhely szintű kutatás jelenleg nem folyik. A terv készítésének évében a jelölő élőhelyek és fajok alapfelmérése megtörtént. A jelölő élőhelyek esetében a területen monitoring tevékenység nem történt, és jelenleg sem folyik.

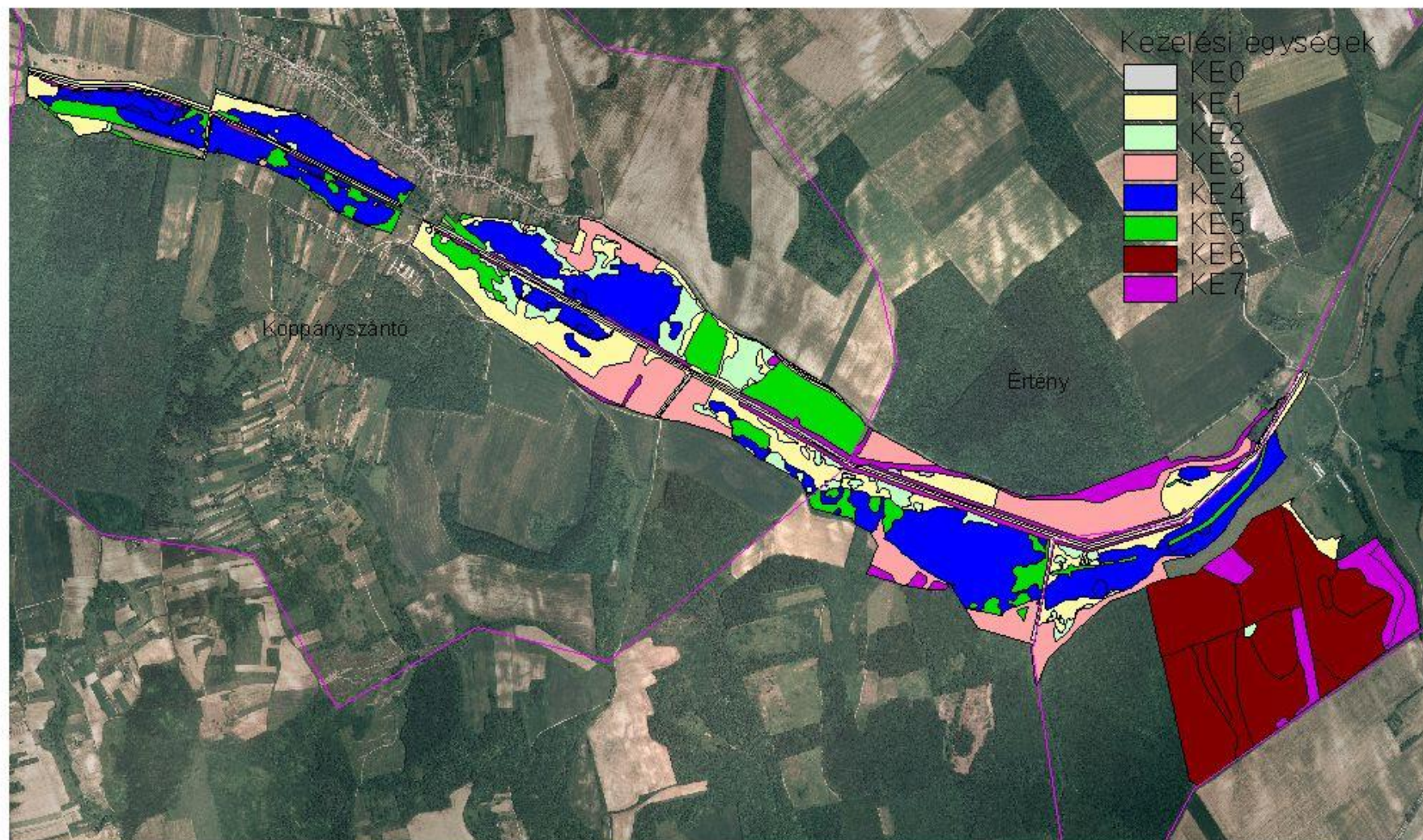
3.2.5. Mellékletek

A kezelési egységek térképe

¹³ A Koppányvölgy Naturpark megalapozó szakmai háttér tanulmánya – Törökkoppány 2014 – Völgy Hangja Fejlesztési Társaság KHE – www.koppanyvolgy.hu

¹⁴ Bauer N., Márkus A. (2008) Törökkoppányi erdők és a Koppány-menti rétek Natura 2000 területek botanikai értékei. *Somogyi Múzeumok Közleménye* 18:51-61.

2. térkép
A HUDD 20028 Koppány-menti rétek Natura 2000 kijKT
Kezelési egységek térképe
M 1:25 000



Alaptérkép: Magyarország légifelmérése 2005



3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Koppány-menti rétek (HUDD20028) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A gyepterületek nagy részét legelőként bérlők használják, az erdők esetén a Gyulaj Zrt. végzi az erdőgazdálkodást.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Alapvetően az egységes területalapú támogatások (22/2010. (III.16.) FVM rendelet) és azon felül a mező- és erdőgazdálkodás során, a kötelező előírások miatt igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetések, illetve a környezet- és természetvédelmi célú, önkéntesen vállalt mező- és erdőgazdálkodási támogatások tartoznak ide.

Az érintett MEPAR blokkok területe a blokkok túllógása miatt meghaladja a Natura 2000 terület teljes területét, annak 362,79 ha-jával szemben 425,4 ha érintett, melyből 286,68 ha támogatható terület.

A gyepterületet kezelő tulajdonosok többnyire felveszik a Natura 2000 jogcímen járó terület alapú támogatásokat.

1. Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések, amelyek csak igénylés járnak.

– A 269/2007. (X. 18.) Korm. sz. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a Natura 2000 területek gyepeire vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján, ezért a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe.

– A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben levő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől a faállomány korától és összetételétől függ.

2. Nem termelő mezőgazdasági beruházások önkéntesen igénybe vehető támogatások.

A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjólét értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (pl. madárodúk telepítése).

A Natura 2000 területektől függetlenül, a fizikai blokkban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára elérhető az egységes területalapú támogatás (SAPS), melynek mértékéről évente a Vidékfejlesztési Miniszter dönt, miniszteri rendeletben. Jelenleg a 23/2013. (IV.9.) VM rendelet hatályos. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot

feltételrendszereit tartalmazza.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Gyepgazdálkodás

Gyepeknél a területalapú támogatáson kívül az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok támogatása esetén javasolt az extenzív gyepgazdálkodás vagy az ökológiai gyepgazdálkodás célprogramokat igénybe venni.

A jelenlegi támogatási rendszer a legeltetés esetére kötelezően előíró tisztító kaszálás, és a kaszálás esetére előíró, legalább évi kétszeri kaszálás esetében nem segíti elő a természetvédelmi érdekeket. Mindkettő fajszegény, bár agrotechnikai szempontból ápoltnak tűnő kaszálók kialakulását eredményezi, ami gyökeresen ellentétes a Natura 2000 célkitűzésekkel. A kaszálatlanul maradó terület kijelölésénél általában a parcella szélét javasolják, az ellenőrizhetőség és a tényleges határosság azonban ezt nem indokolja, legalább ilyen létjogosultsága van a parcella közepi lábon hagyott növényzetnek is.

A javasolt változtatás mind az extenzív, mind az ökológiai legeltetés esetén, a magas természetességű gyepeknél, a kaszálás kötelező voltának eltörlése, az extenzív és ökológiai kaszáláskor az évi kétszeri kaszálás tiltása, kivéve, ha egyeztetés történik a terület természetvédelmi kezelőjével, az illetékes nemzeti park igazgatósággal.

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi kellően érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében.

Fontos lenne a nem művelt területek agrártámogatására és nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is. pl. gyep művelés ágú terület elnéadásadásakor..

Erdőgazdálkodás

Az erdőterületek jelenlegi támogatásával két lényeges probléma merül fel: az állami tulajdonú gazdálkodók támogatásokból való kizárása és az elérhető programok túlságosan általános jellege.

A jövőben javasolt az állami tulajdonú gazdálkodókra is kiterjeszteni a kompenzációs támogatás igénybevételének lehetőségét. Ezzel az állami gazdálkodók is ösztönözhetőek lennének a földhasználati szabályok pontosabb betartására. Emellett fontos lenne kompenzáció mértékét az erdőtervben előírt természetvédelmi célú korlátozások függvényében megállapítani.

A jelenleg erdő-környezetvédelmi program célprogramjait a Natura 2000 területre specifikus programmal javasolt kiváltani. Ennek a programnak az alapját a jelen tervben rögzített kezelési előírások képeznék, amelyek kifejezetten a terület jelölő értékeinek és egyéb védett természeti értékeinek megőrzését célozzák. A támogatásra jogosult területek alapegységét a kezelési egységek jelentenék, így egy, az adott élőhelyre specifikus kezelési előírás sorból lehetne válogatni a vállalni kívánt korlátozásokat. Az erdőtervben rögzített előírásokért nem járna kifizetés ebben a programban, hiszen ezeket hivatott fedezni a kompenzációs támogatás.

3.3.2. Pályázati források

A tervezési területen pályázati forrásból (KEHOP, LIFE/LIFE+) indítására vagy abban való részvételre van leginkább lehetőség.

Jelenleg futó vagy tervezett természetvédelmi pályázat nincs a területhez kapcsolódóan

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A projekttervben elfogadottak szerint a következő kommunikációs eszközök elvégzése volt várható:
- **jegyzőkönyvezett terepbejárás** (önkormányzati hirdetmény illetve közvetlen megkeresés alapján az érintettek és érdeklődők az ügyfél vezetése mellett megtekintik a területet és megismerik az alapvető értékeket, célokat, emellett egyeztetésre is lehetőség nyílik)

megvalósulása: a terv egyeztetési változatának bemutatásakor eleve csekély érdeklődés mutatkozott, a jelen lévők nem tartottak igényt a terepi bejárás megtartására

- **falufórum** (részletes beszámoló a lakosság, az érintett gazdálkodók, és más érintettek számára a fenntartási terv készítésének addigi eredményeiről, véleménynyilvánítás biztosítása)

megvalósulása: A 2014. június 29-én Koppányszántón megtartott fórumra 18 meghívót küldtünk ki. A fórumon a részvétel igen csekély volt, holott a közvetlenül, vagy hirdetmény útján közvetve meghívottak köre a kis területhez viszonyítva szélesnek nevezhető. A fórumon bemutatásra került a terv, a felmerülő kérdéseket pedig megvitatták a jelen lévők. Az eseményről jelenléti ív és jegyzőkönyv készült.

- **önkormányzati közzététel**, (a fenntartási terv eredményeinek elérhetősége, a mind szélesebb körű ismertség, nyilvánosság és véleménynyilvánítás biztosítása);

megvalósulása: az önkormányzatoknak küldött megkeresés alapján önkormányzati hirdetmények kerültek elhelyezésre a hivatalokban a megfelelő tartalommal, a fórumot megelőzően, a 2014. július 11-én postára adott levelek beérkezése után.

- **érintettek tájékoztatása** levélben vagy e-mailban történő megkeresése.

megvalósulása: a következő fejezetben felsorolt címzettek számára a tájékoztató és egyeztető fórumra szóló meghívó kiküldésre került

- **weboldal fenntartása** aktuális információkkal és az elkészült anyagokkal

megvalósulása: a terv készítése során folyamatosan kerültek fel az elkészülő anyagok a <http://ddnp.nemzetipark.gov.hu/natura-2000-fenntartasi-tervek> webcímre a megfelelő alfejezet alá, az egyeztetésre szóló meghívások kiküldéséig, azaz 2014. július 11-ig, hogy az érdeklődők onnan előzetesen letölthessék és így a fórumra tájékozottan érkezhessenek. A terv Bizottság általi elfogadása után a kész tervek feltöltésre kerülnek a fenti webcímre.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

címzett	érintettség
Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság	területileg illetékes nemzeti park igazgatóság
Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szerv
Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szerv
Pécsi Bányakapitányság	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szerv
Tolna megyei	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel

Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	rendelkező területi államigazgatási szerv
Baranya megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szerv
Tamási Körzet Falugazdász Iroda	falugazdász
Koppánymenti Vadásztársaság	egyéb területhasználó
Kocsolai Földtulajdonosi Közösség	egyéb területhasználó
Szakcsi Földtulajdonosi Közösség	egyéb területhasználó
Értény Önkormányzat	települési önkormányzat
Koppányszántó Önkormányzati Hivatal	települési önkormányzat
Nagykónyi Önkormányzati Hivatal	települési önkormányzat
Dombóvári Közös Önkormányzati Hivatal Szakcsi Kirendeltség	települési önkormányzat
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Dombóvári Helyi Csoport	érintett helyi civil szervezet
Tolna Megyei Természetvédelmi Alapítvány	érintett helyi civil szervezet
Völgy Hangja Fejlesztési Társaság KHE	érintett helyi civil szervezet

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Kommunikációs címzett	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett?	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan?
Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelősége-mail	levélbeni megkeresés	nem	-	-	-
Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	levélbeni megkeresés	igen	kis adminisztratív jellegű módosítás mellett egyetértett	igen	javítás
Pécsi Bányakapitányság	levélbeni megkeresés	igen	egyetértőleg	-	-
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, Szekszárd	Levélben	nem	-	-	-
Tolna megyei	levélbeni	igen	figyelmeztet,	-	-

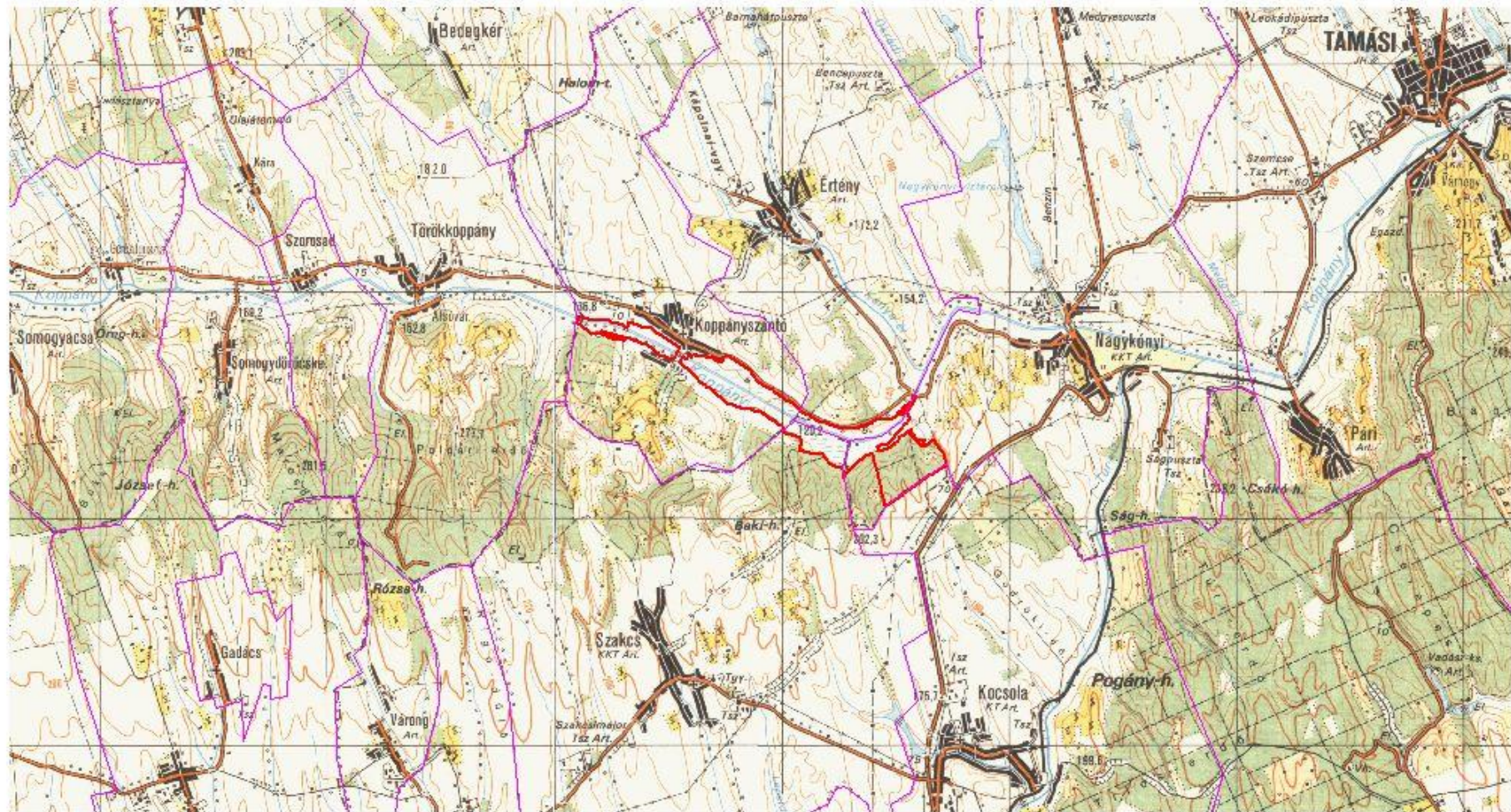
Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	megkeresés		hogyan a környező területeken az intézkedések következtében a mezőgazdasági termelés feltételei ne romoljanak, ugyanakkor a terv véleménye szerint érdeket nem sért		
Baranya megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság	levélbeni megkeresés	igen	Lakossági fórumon való részvétellel	igen	A tervvel szóban egyetértett
Tamási Körzet Falugazdász Iroda	levélbeni megkeresés	nem	-	-	-
Koppánymenti Vadásztársaság	levélbeni megkeresés	igen	-	-	-
Kocsolai Földtulajdonosi Közösség	levélbeni megkeresés	nem	-	-	-
Szakcsi Földtulajdonosi Közösség	levélbeni megkeresés	nem	-	-	-
Értény Önkormányzat	levélbeni megkeresés	nem	-	-	-
Koppányszántó Önkormányzati Hivatal	levélbeni megkeresés	igen	Lakossági fórumon való részvétellel	igen	A tervvel szóban egyetértett
Nagykónyi Önkormányzati Hivatal	levélbeni megkeresés	nem	-	-	-
Dombóvári Közös Önkormányzati Hivatal Szakcsi Kirendeltség	levélbeni megkeresés	nem	-	-	-
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Dombóvári Helyi Csoport	levélbeni megkeresés	nem	-	-	-
Tolna Megyei Természetvédelmi Alapítvány	levélbeni megkeresés	igen	Írásban	igen	Tervkészítésben
Völgy Hangja Fejlesztési Társaság KHE	levélbeni megkeresés	nem	-	-	-

3. Mellékletek

Térképek

1. *Térkép:* A tervezési terület átnézeti térképe
3. *Térkép:* A tervezési terület élőhelytérképe 1.
4. *Térkép:* A tervezési terület élőhelytérképe 2.

1. térkép
A HUDD 20028 Koppány-menti rétek Natura 2000 kJKT
átnézeti térképe
M 1:100 000



Alaptérkép: EOTR 1:100 000 topográfiai térkép



1000 0 10002000 Meters

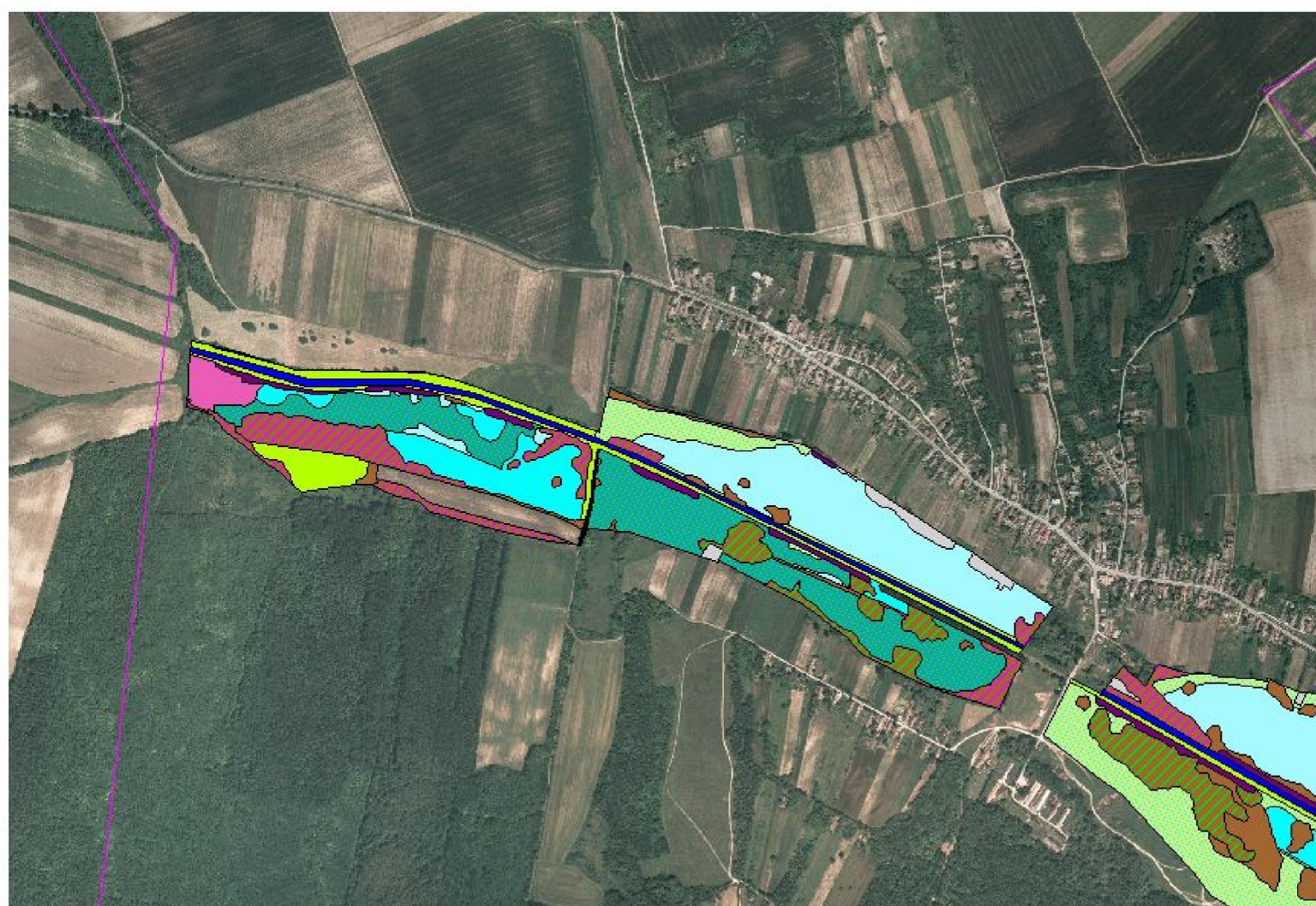


A HUDD 20028 Koppány-menti rétek Natura 2000 kijelölés
 élőhely térképe 1. lap
 M 1:12 000

Élőhelytípusok

- B1a – Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B5 – Nem zsombékoló magassásrétek
- B5xB4 – Átmeneti zsombékoló és nem zsombékoló sásosok (7230)
- D34 – Mocsárrétek (6440)
- K4 – Illír gyertyános tölgyesek és bükkösök (91L0)
- L2a – Cseres tölgyesek (91M0)
- OB – Jellegtelen üde gyepek
- OBxD34 – Gyomosodó mocsárrétek (6440)
- OD – Lágyszárú özönfajok állományai
- OF – Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
- P2 – Spontán kialakult cserjések
- P8 – Vágásterületek
- RBxJ4 – Jellegtelen puhafás ligeterdők (91E0)
- RBxJ4xRA – Jellegtelenedett puhafás ligeterdők sávok (91E0)
- RDbxS1 – Akácelegyes jellegtelen erdők
- RDaxS4 – Fenyőelegyes jellegtelen erdők
- S1 – Akácos ültetvények
- S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek
- S7 – Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
- T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
- T2 – Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák
- T5 – Vetett gyepek, füves sportpályák
- T10 – Fiatal parlag és ugar
- U4 – Telephelyek, roncsterületek
- U8 – Folyóvizek
- U11 – Út- és vasúthálózat

Közigazgatási határok

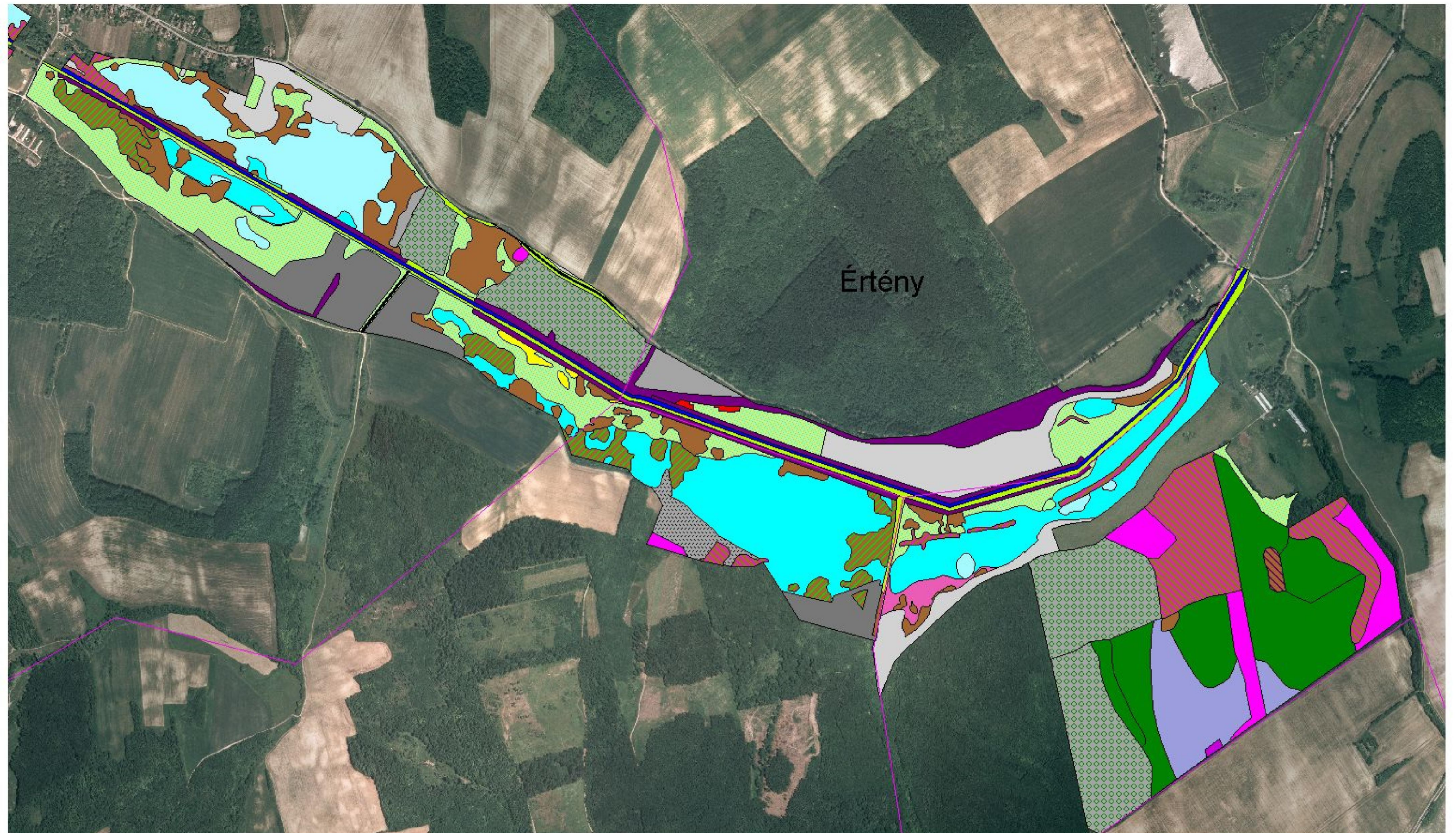


200 0 200 400 Meters



Alaptérkép: Magyarország légifelmérése 2005

4. térkép
A HUDD 20028 Koppány-menti rétek Natura 2000 kJKT
Élőhelytérképe 2. lap
M 1:25 000



Alaptérkép: Magyarország légifelmérése 2005



300 0 300 600 Meters